

Onemocnění štítné žlázy

ŠTÍTNÁ ŽLÁZA JE ORGÁN, KTERÝ PATŘÍ DO SYSTÉMU ŽLÁZ S VNITŘNÍ SEKRECIÍ. TVOŘÍ DVA DŮLEŽITÉ HORMONY, PODÍLEJÍCÍ SE NA METABOLISMU ORGANISMU, RŮSTU A VÝVOJI. MEZI JEJÍ NEJČASTĚJŠÍ ONEMOCNĚNÍ PATŘÍ SNÍŽENÍ NEBO ZVÝŠENÍ FUNKCE A ZÁNĚTY.

Charakteristika a funkce orgánu

Štítná žláza je orgán, který řadíme ke žlázám s vnitřní sekrecí. Znamená to, že své produkty (hormony) vylučuje přímo do krve. Touto cestou se dostávají do celého lidského těla a ovlivňují jednotlivé systémy a orgány. Štítná žláza je uložena v oblasti krku po stranách hrtanu a tvarem připomíná motýla. Skládá se z pravého a levého laloku, které jsou spojeny můstkem. Za normálních okolností není na krku ani hmatná, ani viditelná. Činnost štítné žlázy je řízená z podvěsku mozkového pomocí TSH hormonu (tyreostimulační hormon). Samotná činnost štítné žlázy spočívá v sekreci dvou důležitých hormonů. Pro zjednodušení se označují jako T3 (trijodtyronin) a T4 (tyroxin). Základní podmínkou pro tvorbu těchto hormonů je kromě enzymatického vybavení organismu dostatečný přívod jódu. Hormony štítné žlázy zasahují do všech metabolických dějů, látkové přeměny živin, správného růstu a vývoje organismu. Jsou důležité pro okysličování buněk a zvyšují účinek jiných hormonů. Třetí hormon se nazývá kalcitonin a řídí ukládání vápníku z krve do kostí.

Mezi základní vyšetřovací metody patří vyšetření krve na hladinu hormonů štítné žlázy a ultrazvukové vyšetření. Léčením onemocnění štítné žlázy se zabývá specialista – endokrinolog.

Onemocnění štítné žlázy

Změny tvaru štítné žlázy (morfologické změny)

Struma – jako strumu označujeme jakékoliv zvětšení štítné žlázy. V některých případech je struma viditelná pouhým okem. Může způsobovat tlak v krku, polykací nebo dechové potíže. Příčiny vzniku strumy mohou být různé. Nejčastější příčinou je nedostatek jódu.

Klasická léčba: Pokud struma nezpůsobuje zdravotní problémy, léčba není nutná a pacienti jsou pouze sledováni. Způsobuje-li funkční změny štítné žlázy, dodáváme hormony štítné žlázy, nebo léky s obsahem jódu. Krajinou metodou je chirurgické odstranění části, nebo celé štítné žlázy. Po tomto zákroku je pacient odkázán na celoživotní užívání syntetických hormonů ve formě tablet.

Uzly – je tvořen shlukem pozmeněné tkáně žlázy, který tam nepatří. Může být jeden, nebo několik. Uzly jsou většinou nezhoubné povahy. Hormonálně mohou být němé (studené uzly), nebo aktivní (horké uzly).

Klasická léčba: Vyžaduje sledování pacienta, součástí observace je vyšetření krve a ultrazvukové vyšetření štítné žlázy 1x ročně.

Cysta – jedná se o dutinku vyplněnou čirou tekutinou nebo krví. Nejčastěji vzniká po proběhlé virové infekci.

Klasická léčba: Léčba spočívá v punkci a odsátí tekutiny, nebo operačním odstranění cisty.

Funkční poruchy štítné žlázy

Snížená činnost štítné žlázy (hypotyreóza) vede k nedostatečné tvorbě hormonů štítné žlázy. Nejběžnější příčinou je autoimunitní zánět, chirurgické odstranění štítné žlázy, nebo nedostatečný přívod jódu do organismu. Jedná se o nejčastější onemocnění štítné žlázy v praxi vůbec. Vyšší výskyt onemocnění bývá v tzv. endemických oblastech, v České republice např. na Valašsku nebo ve východních Čechách. Důvod není znám, spekuluje se o kvalitě půdy a vody. Projevy onemocnění vyplývají ze zpomalení metabolických jevů v organismu a znamenají zpomalení prakticky všech dějů v těle. Objevuje se hlavně únava, pocity chladu, snížení výkonnosti a problémy s vlasy a nehty (viz tabulka na str. 2). Snížená činnost štítné žlázy způsobuje často zvýšení hladiny cholesterolu v krvi i přes vyváženou dietu a dostatečnou pohybovou aktivitu pacienta.

Klasická léčba: Léčba snížené činnosti spočívá v náhradě chybějících hormonů ve formě tablet (Euthyrox, Letrox). Léčba je dlouhodobá, často celoživotní.

Zvýšená činnost štítné žlázy (hypertyreóza) vede k nadprodukcii hormonů štítné žlázy, která neodpovídá potřebám organismu. Příčiny mohou být různé. K nejčastějším patří stimulace žlázy při autoimunitním onemocnění, kdy je žláza drážděna ke zvýšené produkci. Příčinou může být i hormonálně aktivní uzel, nádor a další. Příznaky tvoří zrcadlový obraz popsaných změn při snížené činnosti (viz tabulka níže).
Klasická léčba: Léčba se zahájí podáváním léků na tlumení činnosti štítné žlázy (Thyrozol, Carbimazol). Používání tzv. radiojodu je u nás méně časté a je alternativou k operačnímu řešení, které znamená definitivní odstranění štítné žlázy u zvláště složitých případů.

Záněty štítné žlázy

Akutní zánět štítné žlázy je způsoben bakteriální infekcí. Projevuje se bolestí a zduřením štítné žlázy, zarudnutím kůže nad štítnicí a horečkou.
Klasická léčba: Léčí se antibiotiky.

Chronický autoimunitní zánět štítné žlázy vzniká v důsledku poruchy imunity, která vede k tvorbě protilátek proti vlastní štítné žláze. Výskyt v populaci je značný a má tendenci narůstat. Často pozorujeme dědičnou zátěž, zejména po ženské linii. Zpočátku je činnost štítné žlázy v normě, ale v průběhu let se její výkonnost snižuje.

Klasická léčba: Podávají se syntetické hormony.

Projevy onemocnění štítné žlázy

zdravotní potíže	snížená činnost	zvýšená činnost
oběhové	nízká tepová frekvence	vysoká tepová frekvence, srdeční arytmie, bušení srdce
kožní	suchá, chladná kůže, šupící se pokožka	teplá, opocená kůže, padání vlasů, lámání nehtů, svědivá pokožka
nervové	zpomalené reakce a reflexy	zrychlené reakce a reflexy, třes
zažívací	zácpa, nechutenství	průjem, nadměrný hlad
psychické	spavost, únava	nespavost, neklid
pohybové	svalová ztuhlost	svalová ochablost
oční	otoky víček, tlak v očích	pálení očí a slzení, otoky kolem očí
vztah k teplu	zimomřívost, studené ruce a nohy	nesnášenlivost tepla, pocení
hmotnost	přibývání na váze	hubnutí

Onemocnění štítné žlázy a přípravky Energy

Produkty Energy představují šetrnou alternativu klasické medicíny zejména u strumy a diskrétního snížení funkce štítné žlázy. Po poradě s lékařem je možná kombinace i s klasickými léky. Hlavní přínos spočívá v harmonizaci funkce štítné žlázy i celého hormonálního systému.

Hlavní produkty

GYNEX – základní produkt pro harmonizaci celého hormonálního systému, se zaměřením na štítnou žlázu. Přínos zejména u snížení funkce štítné žlázy. Dávkování: 3x denně 5–7 kapek před jídlem.

KOROLEN – ovlivňuje funkce centrálního nervového systému. Harmonizuje sekreci řídicího hormonu pro činnost štítné žlázy (TSH). Vhodný pro její sníženou i zvýšenou funkci. Dávkování: 3x denně 3–7 kapek před jídlem.

VITAMARIN – kapsle s obsahem rybích omega-3 mastných kyselin, jódu, vitamínu D, E.

Má protizánětlivé účinky, podporuje činnost štítné žlázy a snižuje cholesterol. Dávkování: 3x denně 1 kapsle po jídle.

Doplňkové produkty

CYTOVITAL – krém je určený k regeneraci hormonálního systému a regeneraci buněk. Natírá se zevně přímo na štítnou žlázu. Vhodný je zejména u strumy a při snížené funkci. Aplikace: 2–3x denně.

FYTOMINERAL – komplex všech potřebných minerálů, včetně jódu, pro správnou funkci štítné žlázy i celého organismu. Koloidní forma produktu zaručuje jejich maximální vstřebatelnost. Dávkování: 30 kapek do vody denně.

IMUNOSAN – obsahuje účinné látky typu betaglukanů, izoflavonů a antioxidantů s harmonizačním účinkem na imunitní systém. Podává se zejména u autoimunitních zánětů štítné žlázy spojených s její sníženou funkcí. Dávkování: 2x denně 1 kapsle po jídle.

REGALEN – má vztah ke štítné žláze z pohledu TČM, která ji přidružuje k prvku Dřevo. Přínos má zejména při výskytu uzlů. Dávkování: 3x denně 5 kapek před jídlem.